

УДК 070-021.471(477)

DOI: <https://doi.org/10.18524/2308-3255.2023.29.300633>

ОЗНАКИ КОНСТРУКТИВНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ

Ангеліна Житнікова,

старший викладач кафедри періодичної преси та медіаредагування
факультету журналістики, реклами та видавничої справи
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
e-mail: a.zhytnikova@onu.edu.ua

У статті осмислюється питання щодо впровадження конструктивної журналістики як нової медіапрактики в український медіапростір. Сьогодні використання конструктивного підходу традиційними медіа вказує на спробу змінити спосіб подачі інформації, підсилити позитивні сторони, сприяти побудові рішення-орієнтованих матеріалів, які не акцентують увагу на проблемах та конфліктах. Для українських ЗМІ конструктивна журналістика – нова медіапрактика, до якої вони тільки адаптуються, проте сьогодні вже можна зафіксувати їхні спроби створювати контент, який сприяє позитивній динаміці та розв'язанню проблем, а не лише їхньому визначенню.

Поширення практики конструктивного підходу для українського медіапростору, який переповнений запитами на вирішення питань, спричинених суспільними кризами та перманентними конфліктами, сприятиме формуванню світогляду, побудованому на взаємодопомозі, підтримці та порозумінні, тому аналіз ознак конструктивної журналістики, що втілені в матеріалах українських ЗМІ, є суттєвим для вивчення потенціалу нового напрямку.

Ключові слова: конструктивна журналістика, Constructive Journalism, медіапрактика, журналістика рішень, конструктивний підхід, медіа, аудиторія.

Актуальність дослідження. Постановка проблеми та її зв'язок із науковими й практичними завданнями.

Виникнення медіафеномену конструктивної журналістики (Constructive Journalism) як результату стрімкого розвитку інформаційного суспільства спричинене викликами, які постали перед людством у вигляді невирішених питань. Вивчення ознак конструктивної журналістики та аналіз публікацій українських ЗМІ на явність проявів впровадження медіапрактики є важливим і суспільно значущим, адже конструктивна журналістика націлена на підвищення якості інформаційного взаємодії та соціальної відповідальності медіа, забезпечення комфортного споживання інформації, що сприяє адаптації населення до чергових криз і конфліктів та позитивних змін у суспільстві.

Мета дослідження.

Мета нашої наукової публікації полягає в систематизації визначених журналістикознавцями ознак конструктивної журналістики та аналізу публікацій українських ЗМІ на наявність проявів медіапрактики задля вивчення потенціалу нового напрямку в українському інформаційному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Основою дослідження стали роботи таких закордонних та українських науковців та медіаекспертів, як К. Гілденстед, Т. Айтмурто та А. Варма, О. Іванова, О. Голуб.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сьогодні, під час суспільних криз та перманентних конфліктів, матеріали із використанням конструктивного підходу часто виконують оптимістичну роль для споживачів інформаційних продуктів, адже мають на меті знизити та/чи ліквідувати соціальне напруження та апатії, які виникають у суспільстві.

Американські журналістикознавці Таня Айтмурто та Аніта Варма зауважують, що в концепції конструктивної журналістики основною цінністю матеріалів є зростання кількості соціальних інновацій, призначених для вирішення соціальних проблем, а журналісти, які працюють у цьому новітньому напрямі журналістики стають не лише носіями поганих новин, а й переміщують фокус і увагу на перспективу (здійснених) соціальних змін, документуючи та розробляючи рішення поточних соціальних проблем [14].

Кетрін Гілденстед, датська журналістка та розробниця структури конструктивної журналістики у своїй праці «Від дзеркал до рушіїв. П'ять елементів конструктивної журналістики» зауважує, що якісна журналістика конструктивного характеру завжди має в сюжеті конфлікт, кризу та ускладнення, проте Constructive Journalism свідомо не загострює конфлікт та не доводить його до хронічного стану, а шукає ресурси, реалістичні рішення чи компроміси, про які повідомляє суспільству [15, 47]. Дослідниця вважає, що в основі конструктивної журналістики є такі елементи-твердження:

- Журналістика не повинна повідомляти про спотворене зображення реальності, даючи аудиторії спотворену та хитку основу для дій. Найпоширенішою помилкою є зображення людей у складній життєвій ситуації «жертвами». Як правило, подібні матеріали містять приховану негативну упередженість.
- Будування історії на базі моделі PERMA (P – позитивні емоції, E – включення або залучення, R – відносини, M – значення, A – досягнення) як інструменту, який сприяє висвітленню будь-якої теми сюжету з конструктивних журналістських ракурсів.
- Структура журналістських матеріалів складається з емоційних піків, які викликають позитивну чи негативну емоційну реакцію аудиторії. Балан-

сування піками в структурі матеріалу в конструктивному підході пов'язане із «зміною акцентів з негатива на позитив... претензією на забезпечення точного, репрезентативного та всебічного висвітлення новин» [6, 62], тому конструктивні історії свідомо не мають закінчення негативним піками.

- Переорієнтація з минулого на майбутнє. Наявність в інтерв'ю запитання та відповідей на них, зорієнтованих на майбутнє, замість описування та звітування досвіду минулого [15, 26-27; 61; 72-73; 155-157].

Медіаекспертка Олена Голуб окреслює такі маркери конструктивної журналістики, як якість (відповідність журналістським стандартам); актуальність (соціальна значущість теми); наявність експертної оцінки події та усіх можливих її наслідків; переацентування уваги з негатива на способи розв'язання проблеми; наявність рекомендацій та порад; відсутність потенційної шкоди для аудиторії [5].

Дані моніторингу Інституту масової інформації за 2019 рік, де матеріали переважно присвячені тематиці пандемії, здійсненого за вищезазначеними маркерами, фіксують, що українські ЗМІ мають переважну кількість матеріалів деконструктивного характеру, проте відносно високі показники щодо наявності конструктивних матеріалів мали сайт 24-го каналу та сайт видання «Українська правда» [4].

На думку дослідниці Олени Іванової, саме конструктивна журналістика / журналістика рішень завдяки своєму інструментарію «здатна знижувати рівень конфліктогенності соціальнокомунікаційного середовища» [7, 86]. Учена зазначає, що конструктивна журналістика (на прикладі інтернет-видання «Рубрика: медіа корисних рішень») задає традиційній правила гри, а саме:

- комунікація з аудиторією шляхом відновлення соціального діалогу, а саме діалогом-реагування на поточні запити, зокрема використовуючи інтерактивний характер та толерантний тон спілкування;
- доповнення новин інтерпретаційними матрицями, осмисленим тлумаченням та проєкцією на соціальний контекст [7, 87-89]. Також учена зауважує, що реалізація конструктивної журналістики в українському інформаційному просторі демонструє, що вона «здатна пакувати інформацію, створюючи продукт з ознаками інфотеймменту... може забезпечити медіааудиторію новинною інформацією, що адекватно упакована та спроектована на смислове поле й готова до комфортного споживання» [5, 90];
- компетентність мовця, комуніканта, адже медіааудиторія пересиченого інформаційного простору потребує та робить запит на комунікатна, який є авторитетом та соціально відповідальною особою (матеріали з порадами та коментарями фахівців, платформа для спілкування з лідерами думок за схемою «запит аудиторії/відповідь експерта»);
- дотримання журналістських стандартів та правила обробки інформації при описі, огляді та демонстрації соціальної проблеми та її шляхів вирішення, при фіксуванні експертного судження [7, 90-91].

Українські дослідники та медіаексперти фіксують наявність ознак конструктивної журналістики / журналістики рішень у загальноукраїнських, регіональних, локальних та спеціалізованих виданнях [6, 63]. Розглянемо прояви новітньої медіапрактики в загальноукраїнському та спеціалізованому ЗМІ – «TheБабель» та «DIVOCHE-MEDIA» (раніше – *TheDevochki*) за червень-серпень 2023 року.

Обидва видання мають спеціальні рубрики, які містять матеріали конструктивного характеру: «TheБабель» – «Користь», «DIVOCHE-MEDIA» – «Дівчина говорить». За досліджений період видання «TheБабель» оприлюднило 5 публікацій з ознаками конструктивної журналістики: «Як пригнати авто для ЗСУ швидко і не за всі гроші. Пояснюємо разом із «Волинською Гуманітарною Ініціативою» та компанією WAN, яка вже привезла 195 пікапів для фронту», «Я отримав поранення на війні. Які документи треба оформити, як пройти військово-лікарську комісію і отримати інвалідність. Пояснює «Бабель» і профільні юристи», «Близька людина повернулася з полону і замкнулася в собі. Як допомогти їй повернутися до нормального життя? Важлива і чутлива інструкція «Бабеля», «Зацвіла амброзія і я не можу нормально дихати. Алергія – це на все життя чи її можна вилікувати? А скільки коштує терапія? Пояснюємо разом з лікарем-алергологом» [2]. А видання «DIVOCHE-MEDIA» оприлюднило 24 публікацій, які умовно можна розподілити на такі тематичні блоки:

Здоров'я (фізичне та ментальне): «Мій кіт Шафран», «Як я видалила матку», «У печлі тривожного розладу», «Особистий досвід: Як пережити кір у дорослому віці та чому щеплення – це дійсно важливо», «У мені завмерло життя»: Як я втратила вагітність», «Ми адекватні люди, просто в нас інакше працює мозок»: історії жінок із діагнозом РДУГ», «Коханий, я живу!»: Як жінки, котрі втратили на війні коханих, повертають собі життя» [1];

Історії жінок війни: «За пів року служби отримала гвинтівку і стала снайперкою»: Історія Ольги Коломієць у ЗСУ», «Завжди знала – якщо захочу, то в мене все вийде!» Історія волонтерки з Луцька Ольги Валянік», «Війна може знищити тебе як особистість. Тому намагаюся цьому запобігти». Історія 43-річної Наталії Голдун із Горішніх Плавнів», «Не шкодую, що в мене стільки дітей»: Як живуть матері у тимчасовій окупації на Херсонщині», «Якою б стресостійкою не була людина, все одно моменти відчаю бувають». Історія військової медицини Марії Литвиненко-Назаренко», «Бути добрими під час війни – це об'єктивно надзвичайно важко». «Розмова із Олександрєю Андріяшиною, першою в Україні дипломованою військовою капеланкою», «Від волонтерства до повноцінної роботи. Як лікарняні клоунеси підтримують важкохворих та травмованих дітей», «Про що говорять українські активістки. Подкаст «іТочка» про обличчя активізму в Україні під час війни», «Це мій дім, і я можу сюди запросити». Як українки відкрили та закрили дитячий садочок у Лісабоні», «Адаптивний одяг, «кісточки» та «бублики»: Як волонтерки зі «Швейної роти» допомагають військовим та шпиталям» [1];

Краса, стереотипи та фемінізм: «Тонкі сріблясті лінії», «Право на носіння зморчок», «Худа, красива й молода», «Тіла інших жінок не є нашим полем битви». Як боротися з фетшеймінгом і перемогти», «Я маленька, а корт здається великим». Історія Ніни Козлової, української спортсменки з нанізмом», «Давай приклеїмо твої вушка суперклеєм до голови, щоб вони не стирчали», «Чи є місце жінкам у міській пам'яті» [1].

Матеріали «TheБабель» відновлюють діалог з аудиторію, реагуючи на запитати сьогодення, а саме надаючи відповіді на поточні питання, з якими українці стикаються під час воєнного стану. Рішення соціальної проблеми надається у вигляді покрокових інструкцій, надаючи відповіді на запитання згідно з моделлю PERMA. Роль своєрідного доповнення-тлумачення в матеріалах виконують бекграунди, які забезпечують повноту публікації надаючи довідникову інформацію («Де знаходяться Центри допомоги врятованим» та «Куди звертатися, якщо ви зіткнулися з насильством?» [9], «Реабілітаційні центри та гарячі лінії психологічної підтримки» [10]) та роз'яснення («Виплати для людей, які були в полоні» [10]). Кожен матеріал базується на авторитетній думці фахівців з піднятого питання (представники реабілітаційних центрів, голови громадських організацій, військові, адвокати, правозахисники, лікарі та інші).

Матеріали «DIVOCHE-MEDIA» відновлюють діалог з читачами переважно через історії людей, які зіткнулися з проблемами, демонструючи приклад їхньої взаємодії та їхніх шляхів вирішення. Поодинокі матеріали, окрім історії людини, підкріплені експертною думкою лікаря-психіатра щодо діагностування та лікування РДУГ [3], ендокринологіні про лікування нанізму [8] та бекграундом із інформацією ВООЗ [11; 12]. Один із матеріалів має візку у вигляді дисклеймера, у якому коментують дії героїні історії рекомендацією, адже вони можуть бути небезпечними для здоров'я в подібних випадках [13], що є осмисленим тлумаченням з боку редакції видання.

Висновки та перспективи дослідження.

Загальною метою впровадження конструктивної журналістики як інструмента позитивних змін у суспільстві є створення сприятливого інформаційного клімату, соціального розвитку та активізації громадянської активності задля вирішення соціальних проблем спільними зусиллями, замість загострення конфліктів.

Дослідники та медіаексперти визначають низку ознак конструктивного підходу до створення журналістських матеріалів, серед яких можна виокремити такі: переміщення фокусу на перспективи соціальних змін; свідоме уникнення загострення конфлікту пошуком реалістичних рішень; уникнення спотвореного зображення реальності; використання моделі PERMA при побудові матеріалу, уникання негативних піків наприкінці структури матеріалу, переорієнтація з минулого на майбутнє, відповідність журналістським стандартам та дотриманість правил обробки інформації, наявність соціально значущої теми та експертної думки комуніканта, який є авторитетом та соціально відповідальною особою для суспільства, зміна акценту в порядку денному з негативна (висвітлення проблеми) на позитив (оприлюднен-

ня шляхів її вирішення громадськістю); наявність рекомендацій та порад; ведення комунікації між медіа та аудиторія як діалогу-реагування на запити; доповнення матеріалів інтерпретаціями, розтлумаченими та проєкціями на соціальний контекст.

Моніторинг матеріалів досліджуваних видань демонструє, що «DIVOCHE-MEDIA» має в п'ять разів більше публікацій конструктивного підходу ніж «TheБабель», що, на нашу думку, спричинено видом видання, адже «DIVOCHE-MEDIA» є спеціалізованим жіночим виданням. Матеріали загальноукраїнського видання мають на меті відновити діалог матеріалами, які нагадують покрокову інструкцію щодо вирішення поточного питання; спеціалізоване видання надає відповіді на запити аудиторії життєвими історіями людей, які вже зіткнулися з проблемою та мають досвід її вирішення. Проте «TheБабель» за досліджуваний період має вищий показник залученості до матеріалів експертної думки, що вказує на рівень, компетентність, авторитетність та соціальну відповідальність медіа як ознаки конструктивності. Обидва видання використовують доповнення до матеріалів (здебільшого бекграунди), аби інтерпретувати чи розтлумачити (спросити спосіб споживання інформації). Історії, подані в матеріалах, є збалансованими та не закінчуються негативним піками, герої інтерв'ю не виконують роль «жертв» обставин, у яких опинилися, – це відображає реальну, неспотворену, основу для дій та мотивує аудиторію, що вказує на прояви зміни акценту на позитив. Зауважимо, що проаналізовані матеріали мають не всі ознаки конструктивної журналістики, адже відсутні публікації, орієнтовані на майбутнє, бракує рекомендацій та порад, платформ (на базі медіа) для спілкування з компетентним мовцем, пакування інформації із використанням інфотейменту. Проте традиційні українські медіа знаходяться лише на етапі адаптації до нового напрямку журналістики і досліджені видання демонструють позитивну тенденцію до впровадження медіапрактики в український медіапростір.

ЛІТЕРАТУРА:

1. DIVOCHE-MEDIA. URL: <https://divoche.media/> (дата звернення: 21.10.2023).
2. TheБабель. URL: <https://babel.ua/> (дата звернення: 21.10.2023).
3. Богдан Л. «Ми адекватні люди, просто в нас інакше працює мозок»: історії жінок із діагнозом РДУГ. *DIVOCHE-MEDIA*. 09.08.2023. URL: <https://divoche.media/2023/08/09/my-adekvatni-liudy-prosto-v-nas-inakshe-pratsiuie-mozok-istorii-zhinok-iz-diahnozom-rduh/> (дата звернення: 21.10.2023).
4. Голуб О. Конструктивна журналістика vs падіння довіри до медіа. *Інститут масової інформації*. 26.06.2020. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/konstruktyvna-zhurnalistyka-vs-padynnya-doviry-do-media-i33795> (дата звернення: 21.10.2023).
5. Голуб О. Конструктивна журналістика в онлайн-медіа. Огляд матеріалів. *Інститут масової інформації*. 08.04.2020. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/konstruktyvna-zhurnalistyka-v-onlajn-media-oglyad-materialiv-i32534> (дата звернення: 21.10.2023).

6. Житнікова А. Комунікаційний потенціал журналістики рішень в Україні. *Діалог: медіастудії*. Випуск 28. 2022. С. 60–67.
7. Іванова Олена. Конструктивність конструктивної журналістики в конфліктогенному соціальнокомунікаційному середовищі. *Діалог: медіастудії*. Випуск 28. 2022. С. 81–97.
8. Коваль А. «Я маленька, а корт здається великим». Історія Ніни Козлової, української спортсменки з нанізмом. *DIVOICHE-MEDIA*. 29.06.2023. URL: <https://divoiche.media/2023/07/07/ya-malenka-a-kort-zdaetsia-velykum-istoria-niny-kozlovoi-ukrainskoi-sportsmenky-z-nanizmom/> (дата звернення: 21.10.2023).
9. Мамонова Г. Близька людина повернулася з полону і замкнулася в собі. Як допомогти їй повернутися до нормального життя? Важлива і чутлива інструкція «Бабеля». *TheБабель*. 11 липня 2023. URL: <https://babel.ua/profit/91778-blizka-lyudina-povernulasya-z-polonu-i-zamknulasya-v-sobi-yak-dopomogti-jiy-povernutisya-do-normalnogo-zhittya-vazhliva-i-chutliva-instrukciya-babelya/> (дата звернення: 21.10.2023).
10. Скібіцька Ю. Через війну все більше людей страждають від насильства: домашнього та сексуального. Як їм допомогти і підтримати? Важлива інструкція «Бабеля» та Фонду ООН у галузі народонаселення *TheБабель*. 19 червня 2023. URL: <https://babel.ua/profit/95198-cherez-viynu-vse-bilshe-lyudey-strazhdayut-vid-nasilstvadamashnogo-ta-seksualnogo-yak-jim-dopomogti-i-pidtrimati-vazhliva-instrukciya-babelya-ta-fondu-oon-u-galuzi-narodonaselennya> (дата звернення: 21.10.2023).
11. Складановська А. Особистий досвід: Як пережити кір у дорослому віці та чому щеплення – це дійсно важливо. *DIVOICHE-MEDIA*. 29.06.2023. URL: <https://divoiche.media/2023/06/29/osobystyy-dosvid-yak-perezhyty-kir-u-doroslomu-vitsi-ta-chomu-shcheplennia-tse-diysno-vazhlyvo/> (дата звернення: 21.10.2023).
12. Шерфетдинова Зебеде. «У мені завмерло життя»: Як я втратила вагітність. *DIVOICHE-MEDIA*. 11.07.2023. URL: <https://divoiche.media/2023/07/11/u-meni-zavmerlo-zhyttia-yak-ia-vtratyla-vahitnist/> (дата звернення: 21.10.2023).
13. Як я видалила матку. *DIVOICHE-MEDIA*. 12.06.2023. URL: <https://divoiche.media/2023/06/12/yak-ia-vydalya-matku/> (дата звернення: 21.10.2023).
14. Aitamurto Tanja, Varma Anita. The Constructive Role of Journalism: Contentious metadiscourse on constructive journalism and solutions journalism Practice. 2018. *Journalism Practice*. Volume 12. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17512786.2018.1473041?journalCode=rjor20> (дата звернення: 21.10.2023).
15. Cathrine Gyldensted. From Mirrors to Movers: Five Elements of Positive Psychology in Constructive Journalism. 2015. Ggroup Publishing. 195 p. URL: https://issuu.com/cathrinegyldensted1/docs/from_mirrors_to_movers_pdf_full__ (дата звернення: 21.10.2023).

UDC 070-021.471(477)

DOI: <https://doi.org/10.18524/2308-3255.2023.29.300633>

SIGNS OF CONSTRUCTIVE JOURNALISM IN THE UKRAINIAN MEDIA

Anhelina Zhytnikova,

Senior Lecturer at the Department of the Periodical Press and Media Editing
Faculty of Journalism, Advertising, and Publishing
Odesa I. I. Mechnikov National University
e-mail: a.zhytnikova@onu.edu.ua

The article explores the question of implementing constructive journalism as a new media practice in the Ukrainian media space. Today, the use of the constructive approach by traditional media indicates an attempt to change the way information is presented, emphasize positive aspects, and contribute to the creation of solution-oriented materials that do not solely focus on problems and conflicts. For Ukrainian media outlets, constructive journalism is a new media practice to which they are adapting, but there are already observable efforts to create content that promotes positive dynamics and problem resolution, rather than just identification.

The spread of the constructive approach in the Ukrainian media space, which is filled with demands for solutions to issues arising from societal crises and ongoing conflicts, will contribute to the formation of a worldview based on mutual aid, support, and understanding. Therefore, the analysis of the features of constructive journalism embodied in materials from Ukrainian media is essential for studying the potential of this new direction.

Keywords: Constructive Journalism, media practice, solutions journalism, constructive approach, media, audience.

REFERENCES:

1. DIVOCHE-MEDIA [DIVOCHE-MEDIA]. URL: <https://divoche.media/> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].
2. TheBabel [TheBabel]. URL: <https://babel.ua/> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].
3. Bohdan, L. (2023). «My adekvatni liudy, prosto v nas inakshe pratsiuie mozok»: istorii zhinok iz diahnozom [«We are adequate people, it's just that our brains work differently»: women of history diagnosed with ADHD]. 09.08. URL: <https://divoche.media/2023/08/09/my-adekvatni-liudy-prosto-v-nas-inakshe-pratsiuie-mozok-istorii-zhinok-iz-diahnozom-rduh/> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].
4. Holub, O. (2020). Konstruktyvna zhurnalistyka vs padinnia doviry do media [Constructive journalism vs the decline of trust in the media]. 26.06. URL: <https://>

- imi.org.ua/monitorings/konstruktyvna-zhurnalistyka-vs-padinnya-doviry-do-media-i33795 (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].
5. Holub, O. (2020). Konstruktyvna zhurnalistyka v onlain-media. Ohliad materialiv [Constructive journalism in online media. Review of materials]. 08.04. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/konstruktyvna-zhurnalistyka-v-onlajn-media-oglyad-materialiv-i32534> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].
 6. Zhytnikova, A. (2022). Komunikatsiinyi potentsial zhurnalistyky rishen v Ukraini [Communication potential of Solutions Journalism in Ukraine]. *Dialoh: mediastudii*. Vol. 28. pp. 60–67 [In Ukrainian].
 7. Ivanova, O. (2022). Konstruktyvnist konstruktyvnoi zhurnalistyky v konfliktohenomu sotsialnokomunikatsiinomu seredovyshchi [Constructiveness of constructive journalism in a conflict-generating social-communication environment]. *Dialoh: mediastudii*. Vol. 28 . pp. 81–97 [In Ukrainian].
 8. Koval, A. (2023). «Ya malenka, a kort zdaietsia velykym». Istoriia Niny Kozlovoi, ukrainskoi sportsmenky z nanizmom [«I'm small, but the court seems big». The story of Nina Kozlova, a Ukrainian athlete with dwarfism.]. 29.06. URL: <https://divoche.media/2023/07/07/ya-malenka-a-kort-zdaietsia-velykym-istoriia-niny-kozlovoi-ukrainskoi-sportsmenky-z-nanizmom/> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].
 9. Mamonova, H. (2023). Blyzka liudyna povernulasia z polonu i zamknulasia v sobi. Yak dopomohty yii povernutysia do normalnogo zhyttia? Vazhlyva i chutlyva instruktsiia «Babelia» [The close bug returned with the captive and closed in on itself. How to help you achieve a normal life? «Babel» is an important and sensitive instruction]. 11 Jule. URL: <https://babel.ua/profit/91778-blyzka-liudyna-povernulasya-z-polonu-i-zamknulasya-v-sobi-yak-dopomogti-jiy-povernutysya-do-normalnogo-zhyttia-vazhliva-i-chutliva-instrukciya-babelya/> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].
 10. Skibitska, Y. (2023). Cherez viinu vse bilshe liudei strazhdaiut vid nasylstva: domashnoho ta seksualnoho. Yak yim dopomohty i pidtrymaty? Vazhlyva instruktsiia «Babelia» ta Fondu OON u haluzi narodonaselennia [Because of the war, more and more people are in need of violence: domestic and sexual. How to help and support them? The Babel and the UN Foundation's important instruction in the field of population]. 19 June. URL: <https://babel.ua/profit/95198-cherez-viynu-vse-bilshelyudey-strazhdayut-vid-nasilstva-domashnogo-ta-seksualnogo-yak-jim-dopomogti-i-pidtrimati-vazhliva-instrukciya-babelya-ta-fondu-oon-u-galuzi-narodonaselennya> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].
 11. Skladanovska, A. (2023). Osobystyi dosvid: Yak perezhyty kir u doroslomu vitsi ta chomu shcheplennia – tse diisno vazhlyvo [Personal experience: How to survive measles as an adult and why vaccination is really important]. 29.06. URL: <https://divoche.media/2023/06/29/osobystyi-dosvid-yak-perezhyty-kir-u-doroslomu-vitsi-ta-chomu-shcheplennia-tse-diysno-vazhlyvo/> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].

12. Sherfetydynova Zebede (2023). «U meni zavmerlo zhyttia»: Yak ya vtratyla vahitnist [«My life froze»: How I lost a pregnancy]. 11.07. URL: <https://divoche.media/2023/07/11/u-meni-zavmerlo-zhyttia-yak-ia-vtratyla-vahitnist/> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian].
13. Yak ya vydalyla matku (2023) [How I had my uterus removed]. 12.06. URL: <https://divoche.media/2023/06/12/yak-ia-vidalyla-matku/> (accessed: 21.10.2023) [In Ukrainian]
14. Aitamurto, T., Varma, A. (2018). The Constructive Role of Journalism: Contentious metadiscourse on constructive journalism and solutions journalism Practice. *Journalism Practice*. Volume 12. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17512786.2018.1473041?journalCode=rjop20> (accessed: 21.10.2023) [In English].
15. Cathrine Gyldensted. From Mirrors to Movers: Five Elements of Positive Psychology in Constructive Journalism. (2015). Ggroup Publishing. 195 p. URL: https://issuu.com/cathrinegyldensted1/docs/from_mirrors_to_movers_pdf_full__ (accessed: 21.10.2023) [In English].